

ցումբ մը, Խուճ մը բարիզարնակ Հայեր, նը-
մանօրինակ ցանկութիւններէ մղուած, քանակու վրայ են այս միջոցին՝ կաղմել
այդպիսի մարմին մը :

Այս գաղափարին նուիրուած այդ ջանքերը, եւ Բարեգործական Ընկերութեան վերակեն-
դանացումը, երկու նշանակալից իրողութիւն-
ներ են որոնք կը կարծեմ թէ կրնան Բարի-
զի Հայութեան հանրային կեանքին մէջ նոր
թուակախի մը բացումը համարուի :

ԱՐՇԱԿ ՉՈՒԱՆԵԱՆ

Յ Ե Ն Ա Ն

ԵՆ ՀԱՅ ՀՐԱՊԱՐԱՊԻՒԹԻՒՆԸ

Իննէսթ Ռընանի անուըը շատ քիչ, կամ մա-
նուանդ շատ անկատար կերպով, ճանչցուած է
մեր մէջ : Սակաւաթիւ են այն Հայերը որ կար-
գացած են իր մէկ քանի գործերը եւ անոր
մոզական ոճին եւ տեսութեանցն ու դաղափար-
ներուն հոգի եւ բաղմնքով գեղեցկութիւնը
ճաշակած: Մերանացի ժամանակակից այդ քըն-
նագատ իմաստասէրը, որ իր զարուհ մեծա-
դոյն արձակագիրներէն մին է, գրեթէ բոլո-
րովին անձանօթ մնացած է մեզի: Իր գործե-
րէն ոչ մէկը թարգմանուած է հայերէնի, բաց
ի փոքրիկ տետրակէ մը, իսլամութեան վրայ,
որ ըոյս տեսած է Թիֆլիզ, Թէպէտ Արմենակ
Հայկունի փորձած է թարգմանել իր «Յիսուսի
կեանքը»: անոր հրատարակուած տարին իսկ
(1863ին), բայց կրօնական ընդդիմութեանց առ-
ջեւ ստիպուած է տեղի առլ եւ հրատարիլ իր
ձեռնարկէն :

Անկէ ի վեր կարծեմ ոչ ոք նոր փորձ մը ը-
րած է, թէեւ այժմ շատ աւելի զերբաւ կա-
րելի է Ռընանի որ եւ է մէկ գործը թարգմա-
նել առանց կրօնական ժողովի մը շանթերուն
ենթարկուելու : Ռընանի իբրեւ ամբարիշտ ու
անհաւատ ազգամ սարսփը մեղմացած է քա-
ռասուն տարիէ ի վեր, եւ ա՛լ եթէ ոչ բարե-
պաշտ, գոնէ անմեղ ու անվնաս հեղինակ մը
սկսած է համարուիլ :

Ձեռնարկելով հայերէն ի թարգմանել իր կարե-
րազոյն հաստական երկերէն մին, այն է

«Իսրայէլի ժողովրդեան պատմութիւնը», կը
կարծեմ ուրեմն թէ զերծ պիտի մնամ բանա-
դրանքի ծիծաղելի վասնզէն : Այս քննական ու
իմաստասիրական գործին մէջ, գծելով հաս-
ղեճ Հրէից քաղաքական պատմութիւնը Դա-
տաւուսի քան մինչեւ Մեծն Հերովդէս, Ռընան
կը բացատրէ թէ ի՛նչպէս Մարգարէներուն
մէջ կարմուած է կամաց կամաց, առանց վար-
դապետութեան եւ առանց ծէսի, միմիայն
սրտի մաքրութեան ու արդարութեան սերոյն
վրայ հիմնուած կրօնքի մը զաղափարը ուրկէ
ծնած է մեխականութիւնը եւ որ յառաջ բե-
րած է Յիսուս Բրիտանոք մարմնացումն է Մար-
գարէներու իղձերուն եւ ձգտումներուն : Իր
վերջին հատորը, ինչպէս ըսի, կը հասնի մին-
չեւ Մեծն Հերովդէսի մահը, այսինքն մինչեւ
Յիսուսի ժամանակը, որով «Իսրայէլի ժողո-
վրդեան պատմութիւնը» քնական ներածու-
թիւնը կ'ըլլայ իր «Բրիտանոքութեան ծագման
պատմութեան» որուն առաջին հատորն է «Յի-
սուսի կեանքը» :

Երկրորդ յօդուածի մը պահելով աւելի ման-
րաման տեղեկութիւններ՝ թէ՛ թարգմանե-
լիք գործին եւ թէ՛ թարգմանութեան ձեւին
ու նրթական պայմաններուն վրայ խօսիլ,
այժմ կ'ուզեմ «Անահիտ» ընթերցողներուն
ծանօթացնել Ռընանի անձն ու կեանքը զոր
շատ քիչեր որոշապէս կը ճանչնան մեր մէջ :
Այդ ծանօթացումին համար լաւագոյն միջոցը
կը նկատեմ թարգմանել այստեղ Ռընանի մա-
սին ընդարձակ յօդուած մը՝ զոր Ֆրանսա-
կան մեծ Հանրագիտարանին մէջ հրատա-
րակած է Պէսթրլօ Ֆրանսացի հռչակաւոր
գիտունը որ Ռընանի ամենէն մտերիմ բարե-
կամը եղած եւ անոր կեանքին ու մտքին վը-
րայ հզօրագոյն ազդեցութիւնն ունեցած է :

Թարգմանութիւնը պիտի հրատարակուի պը-
րակ առ պրակ . ա՛մէն մէկ պրակ պիտի բաղ-
կանայ 64 էջէ եւ պիտի արժէ մէկ Ֆրանք,
փոսթայի ծախքը միասին : Անահիտի ըն-
թերցողներէն անոնք որ կը փափաքին սպա-
նալ վայն, կը խնջրեմ որ հաճին ինձի իմացնել
նախապէս (*) :

ԵՐՈՒԱՆԻ ՕՏԵՆՆ

(*) Հասցէ՝
Y. ODIAN,

17, Boulevard St. Marcel PARIS